

Salmòdia de luxe

L'editor Manuel Moleiro ha regalat al MNAC una còpia d'un llibre litúrgic considerat una de les principals obres d'art de l'edat mitjana; el van iniciar a Canterbury a finals del segle XII i al segle XIV el va acabar a Catalunya Ferrer Bassa, el millor pintor de la Corona d'Aragó

RAÜL MAIGÍ / Barcelona

● La biblioteca del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) ha sumat al seu fons la rèplica d'una de les joies del gòtic català. És el *Saltiri triple glossat* anglocatalà, un llibre de salms realitzat entre els segles XII i XIV, en la confecció del qual va prendre part Ferrer Bassa, considerat el pintor més important de la Corona d'Aragó. L'editor Manuel Moleiro ha impulsat una sèrie limitada amb prop d'un miler de còpies del còdex original, que es conserva a la Gran Reserva de la Bibliothèque Nationale de France. Una de les rèpliques l'ha regalada al MNAC, on estarà a disposició dels investigadors.

El saltiri, o llibre dels salms, s'utilitzava per als actes litúrgics a l'edat mitjana. Alguns saltiris, com aquest, s'anomenen *triples* perquè contenen tres versions del llibre bíblic dels salms: l'hebrea, la romana i la gal·licana -anomenada així perquè es va difondre a les Gàl·lies, i es va convertir en la versió més popular a Occident.

Quan s'inicia la creació del llibre, al segle XII, és un moment cabdal pel que fa a la història de l'art, a les acaballes del romànic i als inicis del gòtic. El *Saltiri anglo-català* és una peça clau en l'art medieval perquè vincula les cultures anglesa i mediterrània: els textos dels salms van ser copiats a Canterbury entre els anys 1185 i 1195, igual que la il·lustració de la primera part, però es va acabar de pintar a Catalunya, entre

Detall del llibre, que conté 140 miniatures enriquides amb or. / JUANMA RAMOS

el 1330 i el 1340 (un segle més tard), a càrrec de Ferrer Bassa, que va ser el pintor preferit d'Alfons el Benigne i Pere el Cerimoniós a la Casa Reial catalanoaragonesa. La part anglesa segueix la línia iconogràfica del *Saltiri d'Utrecht*, del segle IX, definit per la tradició carolíngia. La intervenció catalana, no obstant això, està marcada per l'estil italianitzant que Ferrer Bassa aporta dels seus estudis a la Toscana. «És una obra comparable al que és Santa Maria del Mar en arquitectura, com Gaudí i Dalí en una altra època, encara que als autors no els hem dedicat cap any commemoratiu», subratlla Rosa Alcoy, professora de la Universitat de Barcelona, que ha participat en l'estudi que acompanya la còpia del saltiri junt amb Nigel Morgan (Universitat de Cambridge) i Klaus Reinhardt (Universitat de Trèveris).

El manuscrit va formar part de les biblioteques de personatges il·lustres. Va pertànyer al duc Jean de Berry i a la

primera dona bibliòfila de la història, Margarida d'Àustria, que el va llegar a Maria d'Hongria, germana de Carles V. Napoleó Bonaparte el va prendre de la biblioteca dels Borgonya a Brussel·les per portar-lo a París el 1796, i el 1809 se li va fer una nova enquadernació amb l'heràldica de Napoleó I, que encara avui es conserva.

La reproducció del saltiri rep el nom de «quasi original», atès que es tracta d'una rèplica minuciosa que imita tots i cadascun dels detalls, des de les costures de l'enquadernació fins al tipus de pergami utilitzat, que imita el tacte i fins i tot l'olor de l'original.

El llibre, que medeix 480 x 332 mm, té 356 pàgines, amb més de 140 miniatures enriquides amb or. Manuel Moleiro n'ha fet una edició limitada de 987 exemplars, que es distribuïran arreu del món, especialment a biblioteques dels Estats Units, Canadà, Austràlia i Suïssa. Cada exemplar té un cost de gairebé 8.000 euros.